

Opmars invasieve exoten

Afvoer via compostering gaat verspreidingsrisico tegen

De Japanse duizendknoop, de Grote waternavel en de Reuzenberenklauw zijn alle drie plantensoorten die steeds vaker voorkomen in de Nederlandse groene ruimte en een bedreiging vormen voor inheemse flora en fauna. Deze soorten worden ook wel invasieve exoten genoemd; invasief vanwege de explosieve groei en verspreiding, exoot omdat deze soorten oorspronkelijk niet in Nederland voorkwamen. Bestrijding en beheer van deze en andere invasieve exoten is lastig en kostbaar. Het afvoeren van het plantenmateriaal naar een professionele composteerinrichting blijft de meest kosteneffectieve, bewezen methode om de risico's op verdere verspreiding te minimaliseren.

Overlast door invasieve exoten

Invasieve exoten zijn niet alleen schadelijk voor de natuur, maar kunnen ook gezondheidsproblemen bij mensen en economische schade veroorzaken. Bij overheden en terreinbeheerders spelen al deze redenen een rol om tot bestrijding en verwijdering van de exoten over te gaan. Schade ontstaat onder meer omdat invasieve exoten zo snel groeien dat inheemse soorten te weinig licht overhouden om te groeien. Gezondheidsproblemen zijn bijvoorbeeld het gevolg van aanraking van de Reuzenberenklauw, die sterk agressief sap afscheidt. Dit veroorzaakt brandwonden bij mensen. Uit de kluiten gewassen exoten kunnen voor beperking van het zicht zorgen, wat de verkeersveiligheid beïnvloedt. De wor-

tels van de Japanse duizendknoop zijn erg sterk en veroorzaken economische schade omdat ze bijvoorbeeld funderingen, dijken, huizen en infrastructuur aantasten. Dit vraagt om intensief beheer, wat behoorlijk hoge kosten met zich meebrengt.

Bedreiging van onbewerkt onderweten

Een van de redenen waarom invasieve exoten zo snel kunnen verspreiden is dat deze planten grote hoeveelheden zaden aanmaken die lang kiemkrachtig blijven. Zelfs wanneer exoten gemaaid zijn, blijft het zaad nog vaak actief waardoor deze kunnen uitgroeien tot nieuwe planten. Het is dus van groot belang dat beheerders dit maaisel op een gecontroleerde manier verwijderen en afvoeren. Vanuit de wetgeving is het onder bepaalde voorwaarden mogelijk om stromen groenafval, waaronder berm- en slootmaaisel, op het (naastgelegen) land aan te brengen (Vrijstellingsregeling Plantenresten en Tarragrond). Dit lijkt een kosteneffectieve oplossing, maar is echter zeer onverstandig vanwege het risico op verspreiding van nog actieve zaden van de invasieve exoten. Daarmee lopen de kosten in de toekomst alleen maar op omdat het probleem zich hierdoor uitbreidt.

Gecontroleerde afvoer naar compostering

Gecontroleerde verwijdering en verwerking van invasieve exoten is dus van groot belang. Het afvoeren van het plantenmateriaal naar een professionele composteerinrichting is de

De Japanse duizendknoop heeft een diepe wortel, een holle stengel en kan tot drie meter hoog worden. De bladeren hebben een platte basis en de takken laten een zigzag patroon zien. Ieder stukje wortel of stengel dat achterblijft op de grond of in de bodem kan weer uitgroeien tot een nieuwe plant, zelfs snippers vanaf 0,7 gram en vanaf een diepte van twee meter. De plant tast funderingen, dijken en infrastructuur aan en is sterk woekereend in de groene ruimte.

De Reuzenberenklauw heeft een roodpaars gevlekte stengel die vijf tot tien centimeter dik wordt. De stengel kan agressief sap afscheiden, wat brandwonden bij mensen veroorzaakt. Volgroeide bladeren worden tot zestig centimeter lang en zijn diep ingesnedden. De Reuzenberenklauw heeft witte, schermvormige bloemen. Eén plant kan meer dan 80.000 bloemen hebben. Zaad van de Reuzenberenklauw kan tot zeven jaar zijn kiemkracht behouden, daarom is het zo lastig om ze van een ongewenste locatie weg te krijgen.

meest kosteneffectieve, bewezen methode om de risico's op verdere verspreiding te minimaliseren. Professionele composteerinrichtingen werken met (gecertificeerde) systemen van kwaliteitsborging. De combinatie van hoge temperaturen, optimale vochtigheid en regelmatige omzetting zorgt voor een adequate processturing, die ertoe leidt dat al het composterend materiaal gehygiëniseerd wordt.

Tijdens het composteerproces, dat gemiddeld twee tot drie maanden duurt, zijn temperaturen tussen de 55 tot 70 °C aanwezig. Van bijvoorbeeld de hardnekkige Japanse duizendknoop is uit onderzoek gebleken dat de groei van wortelstokken effectief wordt gestopt bij verhitting boven 55 °C gedurende drie dagen. In Nederland is inmiddels ook praktijkervaring opgedaan met het verwerken van Japanse duizendknoop in composteringen. Hieruit blijkt dat de kwaliteitsborging van het composteringsproces dermate goed werkt dat afdoding van dit onkruid gegarandeerd kan worden.

In Nederland bestaat een uitgebreid netwerk van composteerinrichtingen. Een overzicht van inrichtingen waar u terecht kunt voor gecontroleerde compostering van invasieve exoten en vanzelfsprekend ook voor andere organische reststromen, staat op www.bvor.nl of www.biomassawerven.nl. Meer informatie over de bestrijding en verwijdering van invasieve exoten? Kijk op www.bvor.nl voor informatieve factsheets.

EU-Regelgeving en kosten

Niet alleen Nederland, maar ook andere Europese landen kampen met de opmars van exoten die steeds meer overlast veroorzaken. Uit onder meer Groot-Brittannië, Duitsland en Denemarken is bekend dat de overheid hoge bedragen investeert om de invasieve exoten op nationaal niveau te bestrijden. De Europese Unie heeft inmiddels een voorstel gedaan om schadelijke uitheemse soorten tegen te gaan. De Verordening, die waarschijnlijk in 2016 ingaat, stelt maatregelen voor om nieuwe invasieve exoten uit de EU te weren en om soorten die in Europa al vaste voet aan de grond hebben, beter te beheersen. Maar wat betekent dat nu concreet op termijn voor het exotenbeleid in Nederland? Naast een volledig verbod op de invoer, de verkoop, de teelt, het gebruik en het uitzetten van de schadelijkste soorten, moet een EU-land maatregelen nemen om verboden soorten die al wijd verspreid zijn, of dat worden, onder controle te houden en verspreiding tegen te gaan.